

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ
ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້
ໂຄງການກະສິກໍາເພື່ອໂພຊະນາການ ໄລຍະ II

ເຕັກນິກການຂະຫຍາຍພັນ
ແລະ ການປູກໄມ້ຊ່າງໄຜ

ກຸມພາ, 2025

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ

ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້

ໂຄງການກະສິກໍາເພື່ອໂພຊະນາການ ໄລຍະ II

ເຕັກນິກການຂະຫຍາຍພັນ ແລະ ການປູກໄມ້ຊ່າງໄຜ

ຂຽນ ແລະ ຮຽບຮຽນ:

ບຸນຈິນ ເມກອາລຸນ

ອອກແບບ ແລະ ຈັດໜ້າ:

ອານົງ ວິໄລວັນ

ກວດແກ້:

ສຸລິວົງ ໄຊຍະວົງ

ວົງວິໄລ ວົງຄໍາຊາວ

ກຸມພາ, 2025

2

ຂໍ້ແນະນຳ

ປຶ້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້ແມ່ນການແນະນຳທາງດ້ານເຕັກນິກການກ້າ ແລະ ການປູກຫນໍ່ໄມ້ຊ່າງໄຜ. ປຶ້ມຄູ່ມືນີ້ສາມາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ອ່ານເຂົ້າໃຈໄດ້ງ່າຍ ແລະ ສາມາດນຳໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດ. ຜູ້ຂຽນໄດ້ ຄັດຈ້ອນເອົາເຕັກນິກທີ່ແທດເໝາະ ແລະ ງ່າຍດາຍສຳລັບການຂະຫຍາຍພັນ ແລະ ການປູກຫນໍ່ໄມ້ຊ່າງໄຜ ເພື່ອສາມາດນຳເອົາເຕັກນິກດັ່ງກ່າວນີ້ໄປສົ່ງເສີມໃຫ້ບັນດາຊາວກະສິກອນ ແລະ ບັນພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ນຳໄປໝູນໃຊ້ໄດ້. ຈຸດປະສົງຂອງປຶ້ມຄູ່ມືເຕັກນິກເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນ ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍເຕັກນິກອັນໃໝ່ກ່ຽວກັບການກ້າ ແລະ ການປູກລົງສູ່ທ້ອງຖິ່ນ. ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງທາງດ້ານເຕັກນິກວິຊາການ ແລະ ໃຫ້ປະຊາຊົນໃນເຂດບ້ານເປົ້າໝາຍໂຄງການ ໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການກ້າ ແລະ ການປູກ. ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມທາງດ້ານກະສິກຳ ເພື່ອໂພຊະນາການ ທີ່ມີແຫຼ່ງອາຫານຈາກປ່າຢ່າງພຽງພໍ, ປະຊາຊົນມີຢູ່ມີກິນ ມີແຮງໄວ້ ແລະ ຂາຍ ສ້າງລາຍຮັບແກ່ຄອບຄົວ. ປະຊາຊົນເຫັນໄດ້ຄວາມສຳຄັນຂອງພືດທີ່ເປັນອາຫານ ແລະ ທັງເປັນເສດຖະກິດແກ່ຄອບຄົວ ເຮັດໃຫ້ຄອບຄົວມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຂຶ້ນ.

ສຳລັບຜູ້ຊົມໃຊ້ປຶ້ມຄູ່ມືເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງສາມາດນຳໄປໃຊ້ໄດ້ນັບຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນສູນກາງລົງຮອດທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນ: ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ ເປັນຜູ້ຂຽນຄູ່ມືແນະນຳ ແລະ ນຳໄປເຜີຍແຜ່ທາງດ້ານເຕັກນິກໃຫ້ແກ່ພະນັກງານຂະແໜງປ່າໄມ້ແຂວງ, ພະນັກງານທ້ອງຖານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ ຜູ້ປະສານງານໂຄງການຂັ້ນເມືອງ ສາມາດນຳໄປຖ່າຍທອດໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນບ້ານເປົ້າໝາຍໂຄງການ.

ສາລະບານ

	ໜ້າ
ຂໍ້ແນະນຳ	3
ສາລະບານ	4
ຄຳນຳ	5
1. ໄມ້ຊ່າງໄຜ	6
1.1 ລັກສະນະພຶດສາດ	6
1.2 ການກະຈາຍພັນ ແລະ ລະບົບນິເວດ	6
2 ຄຸນປະໂຫຍດ	6
2.1 ການນຳໃຊ້	6
2.2 ດ້ານໂພຊະນາການ	6
3 ເຕັກນິກການຂະຫຍາຍພັນໄມ້ຊ່າງໄຜ	7
3.1 ການປັກຊຳເຫງົ້າ	7
4 ເຕັກນິກການປູກ ແລະ ການບົວລະບັດຮັກສາ	7
4.1 ການບຸກເບີກພື້ນທີ່	7
4.2 ການປັກຫຼັກໝາຍຊຸມປູກ	8
4.3 ເຕັກນິກການປູກ	8
4.4 ການບົວລະບັດຮັກສາ	8
5 ການເກັບກູ້ໝໍ້	9
ສາລະບານຕາຕະລາງ	
ຕາຕະລາງ 01: ກິດຈະກຳ ແລະ ໄລຍະເວລາບົວລະບັດຮັກສາສ່ວນ ປູກໄມ້ຂົມ	9
ເອກະສານອ້າງອີງ	11

ຄໍານໍາ

ໄມ້ປ່ອງມີບົດບາດສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນ ໂດຍສະເພາະໃນປະເພດຊະນິດນີ້ນໍາມາໃຊ້ປະຈໍາວັນ ແລະ ມີຈໍານວນຫຼາຍກວ່າໝູ່ໃນກຸ່ມທີ່ຖືກເອີ້ນວ່າເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ໄມ້ປ່ອງ ຖືກນໍາໃຊ້ໃນຫລາຍວິທີທາງ; ເຊັ່ນ: ການປຸກໄວ້ໃນສວນ ແລະ ປຸກເປັນໄມ້ປະດັບ, ນໍາໃຊ້ໜໍ່ໃໝ່ ແລະ ປ້ອງອ່ອນທີ່ເປັນອາຫານ, ກາບແຫ້ງນໍາມາໃຊ້ປະໂຫຍດໃນການຫຸ້ມຫໍ່ (ອາຫານ), ໃບນໍາມາຜະລິດເປັນສ່ວນປະສົມໃສ່ນໍ້າອຸ່ນຕົ້ມ (ເປັນຊາໃບໄມ້ປ່ອງ), ສານສະກັດຈາກໄມ້ປ່ອງເປັນຂອງແຫຼວ ແລະ ເປັນຜະລິດຕະພັນປະຈໍາວັນ (ເຄີ່ງສໍາອາງ), ເຄື່ອງຫັດຖະກໍາ ເປັນວັດສະດຸຕ່າງໆ ສໍາ ລັບປຸກສ້າງເຮືອນ/ອາຄານ, ເພີນິເຈີ, ວຽກງານພາຍໃນ, ໄມ້ຖູ່, ໄມ້ບີ້ງ, ຫວດ, ຫັດຖະກໍາ, ພາຊະນະບັນຈຸ, ບັງໃສ່ນໍ້າ, ໄມ້ຄ້ອນ, ດ້າມເຄື່ອງມືໃຊ້ສອຍ ແລະ ເຄື່ອງດົນຕີພື້ນເມືອງ (Yuming et al. 2004).

ໄມ້ປ່ອງມີລັກສະນະພິເສດສະເພາະ ການຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ໄວ ຈາກການພັດທະນະ ລະບົບຂອງເຫງົ້າ (rhizome) ແລະ ມີຮາກຈໍານວນຫຼາຍ, ໂດຍອີງໃສ່ລັກສະນະໂຄງປະກອບສ້າງ ຂອງເສັ້ນໄຍ (fiber) ແລະ ຮູບຮ່າງພາຍນອກ ມີຄວາມເໝາະສົມໃນການນໍາມາໃຊ້ປະໂຫຍດ ທາງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດເປົ່າຢ່າງສູງ. ນອກຈາກການຂະຫຍາຍພັນດ້ວຍເຫງົ້າ ແລ້ວ ໄມ້ປ່ອງຍັງມີໂອກາດອອກດອກ ແລະ ໝາກອີກ (ເອີ້ນວ່າເປັນຂີ) ເມື່ອເຖິງຍາມເປັນຂີ ບາງຊະນິດອາດໃຊ້ເວລາແຕກຕ່າງກັນ 5 ເຖິງ 10 ປີ ຫຼື ອາດ 70 ຮອດ 100 ກວ່າ ປີ ແລະ ກໍ່ຈະຕາຍໝົດສຸມ ຫຼື ທັງໝົດໃນບໍລິເວນນັ້ນໆ ໝາກມັນກໍ່ຈະແຜ່ກະຈາຍ ແລະ ເກີດເບ້ຍໃໝ່ ເຊິ່ງສາມາດ ນໍາໄປກໍາ ຫຼື ປຸກໄດ້ ໄມ້ປ່ອງເປັນໄມ້ທີ່ປຸກງ່າຍ ໃຫຍ່ໄວຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ດີ ບໍ່ເລືອກດິນ ແລະ ເປັນພືດທີ່ ເໝາະສົມສໍາລັບວຽກງານປຸກພື້ນຟູປ່າ, ອານຸລັກດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ຊຸມຊົນ.

ໄມ້ປ່ອງ ຖືກຈັດເຂົ້າໃນພືດຕະກຸນຫຍ້າ (POACEAE) ໃນຕະກຸນຍ່ອຍ ເຊິ່ງໃນທົ່ວໂລກ ມີຫຼາຍກວ່າ 123 ສະກຸນ ແລະ 1678 ຊະນິດ (<https://www.bambooinfo.in/species/bamboos-of-world.asp>), ຢູ່ອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໄຕ້ 45 ສະກຸນ ແລະ ມີ 750 ຊະນິດ (Dransfield 1980, 1998 et al. 2004); ຄາດວ່າຍັງມີອີກຫຼາຍຊະນິດທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຕີພິມ ແລະ ບໍ່ທັນຖືກຄົ້ນພົບ ໂດຍສະເພາະຢູ່ໃນຂົງເຂດ ອາຊີ ແລະ ແຫຼມອິດຈີນ. ການຈັດຈໍານແນກໄມ້ປ່ອງໃນສປປ ລາວ ແຕ່ລະໄລຍະແມ່ນໄດ້ພົບເຫັນໄມ້ປ່ອງ 15 ສະກຸນ ແລະ 55 ຊະນິດ (ສູນທອນ ເກດພັນ. 1994). ໃນປີ 2020 ໄດ້ສໍາຫຼວດໄມ້ປ່ອງ ໃນ 8 ແຂວງພາກເຫນືອຂອງລາວ ພ້ອມກັບໄດ້ສັງລວມຈໍານວນຊະນິດໄມ້ປ່ອງໃນ ສປປ ລາວ ມາຮອດປະຈຸບັນ ແມ່ນມີຫລາຍກວ່າ 16 ສະກຸນ ແລະ 121 ຊະນິດ (ສິງກອນ ໄຊຍະລາດ. 2020).

ຊະນິດໄມ້ປ່ອງທີ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ເປັນອາຫານທາງດ້ານໂພຊະນາການແມ່ນມີຫຼາຍຊະນິດ. ໜຶ່ງໃນນັ້ນ ແມ່ນໜໍ່ໄມ້ຊໍາໄຜທີ່ມີທໍາແຮງສໍາລັບການສິ່ງເສີມການປຸກ.

1. ໄມ້ຊ່າງໄພ(ໄມ້ລ້ຽງນ້ອງ)

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ: ໄມ້ຊ່າງໄພ

ຊື່ວິທະຍາສາດ: Bambusa multiplex(Lour) Bacusch

1.1 ລັກສະນະພືດສາດ:

ໃນປະເທດລາວໄມ້ຊ່າງໄພເປັນໝໍ້ໄມ້ທີ່ນິຍົມກັນຫຼາຍຢູ່ພາຍໃນມັນປົ່ງຫນ້າໃນເດືອນພຶດສະພາ ຫາ ກັນຍາ. ລໍາຂອງໄມ້ຊ່າງໄພມີຄວາມຫນຽວ ແລະ ທົນທານໃຊ້ໃນການຈັກສານເຮັດກະຕ່າຕ່າງໆ ແລະ ເຮັດໄມ້ຕຸກກະຕາ. ໄມ້ຊ່າງໄພເກີດເປັນສູມຕີບຫນ້າເຊິ່ງມີເຖິງ 30ລໍາ ຕໍ່ ສູມ, ລໍາສູງເຖິງ 5-15ມ, ຫນ້າຕ້າງ 5-7 ຊຕມ, ປ່ອງຍາວ 30-50 ຊຕມ, ລໍາຫນ້າເມື່ອຍັງອ່ອນ ມີເປືອກເປັນສີຂຽວອ່ອນ ແລະ ມີແປງສີຂາວຈັບເປັນບາງຈຸດໆ, ມີແຫນ່ງນ້ອຍໆ ຢູ່ຕາມປ້ອງໃນສວນກົກຂອງລໍາ ແລະ ມີງ່າຢູ່ສ່ວນກາງຂຶ້ນໄປຫາປາຍ. ໃບຍ່ອຍມີຂະໜາດ 21-30 x 2-3.5 ຊຕມ. ໝໍ້ໃຊ້ເປັນອາຫານ ແລະ ຂາຍຕາມຕະລາດພາຍໃນ.

1.2 ການກະຈາຍພັນ ແລະ ລະບົບບນິເວດ :

ໄມ້ໄມ້ຊ່າງໄພມັກເກີດຕາມແຄມຫ້ວຍຮ່ອງ ໃນເຂດເດສູງ/ດິນຄ່ອຍຊັນ ໃນລະຫວ່າງລະດັບນ້ໍາທະເລ 150 – 1,500ມ, ເຫມາະສົມສໍາລັບການປ້ອງກັນການເຊາະເຈືອນ. ໄມ້ຊ່າງໄພພົບເຫັນໃນ ສ ປປ ລາວ, ຫວຽດນາມ, ກໍາປູເຈຍ, ໄທ ແລະ ມຽນມາ

2. ຄຸນປະໂຫຍດ

2.1 ການນໍາໃຊ້:

ການປູກໄມ້ຊ່າງໄພແມ່ນສາມາດຕອບແທນໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນຜູ້ປູກຄື: ໃຫ້ຜົນຜະລິດໝໍ້ໄມ້ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການລົງທຶນແມ່ນບໍ່ສູງ. ຈະມີລາຍຮັບຈາກການຂາຍໝໍ້ໄມ້ແຕ່ປີທີ 2 ເປັນຕົ້ນໄປ ໝໍ້ໄມ້ໃນລະດູການສາມາດຂາຍໄດ້ໃນລາຄາທີ່ຂ້ອນຂ້າງສູງ. ຖ້າມັນເປັນພື້ນທີ່ທີ່ມີນ້ໍາພຽງພໍ, ໄມ້ຊ່າງໄພອາດຈະສາມາດຜະລິດໝໍ້ໄມ້ນອກລະດູການໄດ້ ແລະ ໝໍ້ໄມ້ສາມາດຂາຍໄດ້ໃນລາຄາທີ່ສູງຂຶ້ນຫຼາຍ. ການປູກແຕ່ງເປັນອາຫານໄດ້ຫລາຍຊະນິດ ແລະ ທັງເປັນສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມໄດ້ອີກ. ໝໍ້ໄມ້ຊ່າງໄພໃຫ້ຄຸນປະໂຫຍດທາງດ້ານສະບຽງອາຫານທ້ອງຖິ່ນທີ່ແຊບຊ້ອຍ ແລະ ຂາຍສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມແກ່ຄອບຄົວ.

ລໍາຖືກນໍາໃຊ້ເພື່ອຈຸດປະສົງດ້ານຫັດຖະກໍາ ແລະ ກໍ່ສ້າງຫຼາຍຢ່າງ. ເຖິງວ່າການປູກໝໍ້ໄມ້ຊ່າງໄພໃນ 2 ປີທໍາອິດຈະບໍ່ມີລາຍໄດ້ຈາກການຂາຍໝໍ້ໄມ້. ແຕ່ເຈົ້າຂອງສວນສາມາດຫາເງິນໄດ້ຈາກການຕັດລໍາໄມ້ຊ່າງໄພທີ່ມີອາຍຸແກ່ຂາຍໄດ້. ລາຄາຂາຍຂອງໄມ້ຊ່າງໄພແມ່ນຂຶ້ນກັບຕະຫຼາດຕ້ອງການ ແລະ ຂະໜາດຂອງລໍາໄມ້ຊ່າງໄພ. ຖ້າວ່າເຈົ້າຂອງສວນມີການດູແລຮັກສາສວນໄມ້ຊ່າງໄພທີ່ດີ ໄມ້ຊ່າງໄພຈະຊ່ວຍເພີ່ມມູນຄ່າການຂາຍໃຫ້ແກ່ເຈົ້າຂອງສວນໄດ້.

2.2 ດ້ານໂພຊະນາການ:

ໄມ້ຊ່າງໄພປະກອບດ້ວຍເສັ້ນໄຍ ແລະ ທາດຄາໂບໄຮເດດສູງ ແລະ ກໍ່ມີທາດ ສັງກະສີ, ທອງ, ແລະ ມັງການິສ. ນອກນີ້ຍັງບັນຈຸມີ ທາດຟິດສຟ໌,

ທາດເຫຼັກ ແລະ ເຊເລນຽມ ໃນປະລິມານນ້ອຍ. ໜ້ຍັງອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍ ທາດໂປຕິນຟິດ, ມີໄຂມັນຕໍ່າ ແລະ ທາດນໍ້າຕານທີ່ບໍ່ມີໂກເຣສເຕໂຣນ ແຕ່ ບັນຈຸທາດວິຕາມິນປະລິມານຕໍ່າ. ໄມ້ຊ່າງໄພຍັງອ່ອນຈະບັນຈຸມີສານປະສົມ ໄຊອາໂນເຈນິກ ກະລິໂກຊາຍ ທີ່ສາມາດກາຍເປັນສານໄຊຍາໂນ ທີ່ເປັນພິດ ຖ້າຫາກວ່າຍັງດິບ ອາດກໍ່ໃຫ້ເກີດ ການເປື່ອ ຫຼື ມືນເມົາໄດ້, ໃບບັນຈຸມີສານ ຟະເລໂວນອຍ.

3. ເຕັກນິກການຂະຫຍາຍພັນ

3.1 ການປັກຊໍາເຫງົ້າ:

ເປັນວິທີທີ່ນໍາໃຊ້ກັນທົ່ວໄປ ແລະ ໂອກາດລອດຕາຍສູງ ລໍາຕົ້ນສາມາດ ປົ່ງກົ່ງງ່າ ແລະ ປົ່ງໃບໄວ.

ຂໍ້ຄວນພິຈາລະນາການຄັດເລືອກເຫງົ້າເພື່ອນໍາໄປປັກຊໍາມີດັ່ງນີ້:

- ລະດູການຂຸດເອົາເຫງົ້າແມ່ນຊ່ວງເດືອນ ທັນວາ ຊ່ວງນີ້ຝົນຢຸດໃໝ່ ແລະ ຂຸດເອົາເຫງົ້າງ່າຍ.
- ຫຼືກລ້ຽງເຫງົ້າທີ່ອາຍຸແກ່ຫຼາຍກວ່າ 3 ປີຂຶ້ນໄປ (ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການ ຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ຈະບໍ່ໃຫ້ໜໍ່ໃໝ່).
- ເລືອກເອົາລໍາຕົ້ນ (ເຫງົ້າ) ທີ່ມີອາຍຸ 1-2 ປີ ຈະສັງເກດສິລໍາຕົ້ນຂຽວອ່ອນ
- ລໍາຕົ້ນ ຫຼື ເຫງົ້າບໍ່ມີຮອຍພະຍາດ ຫຼື ດ້ວງເຈາະ
- ຂຸດເອົາເຫງົ້າ ຂະໜາດລວງສູງ 30-50 ຊັງຕີແມັດ
- ນໍາເອົາເຫງົ້າທີ່ຂຸດມາໃສ່ຖົງຢາງດໍາ ແລ້ວເອົາດິນໃສ່ໃຫ້ເຕັມ ແລະ ຍັ້ນ ໃຫ້ແໜ້ນ
- ເອົາຖົງຊໍາເຫງົ້າໄວ້ໃນເຮືອນຮົ່ມ ແລະ ຫົດນໍ້າວັນເວັນວັນ (ບາມີ້ຫົດນໍ້າ).
- ລ້ຽງເຫງົ້າຊໍາຖົງໄວ້ຈົນກວ່າຈະຮອດລະການປູກ (ລະດູການປູກທີ່ເໝາະສົມ ແມ່ນເດືອນພຶດສະພາ)

4. ເຕັກນິກການປູກ ແລະ ການບົວລະບັດຮັກສາ

ກ່ອນຈະປູກໄມ້ຊ່າງໄຜຕ້ອງໄດ້ມີການກະກຽມພື້ນທີ່ ໃຫ້ມີສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ເໝາະສົມ. ເພື່ອສະດວກໃຫ້ແກ່ກ່ນວາງແຜນປູກ, ສະດວກໃນການບົວລະບັດ ຮັກສາ ແລະ ການເກັບກູ້ໜໍ່ ແລະ ລໍາໃນ ຕາມລະດູການ. ການກະກຽມພື້ນທີ່ ເພື່ອປູກໄມ້ຊ່າງໄຜແມ່ນມີຂັ້ນຕອນທີ່ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

4.1 ການບຸກເບີກພື້ນທີ່

ການກຽມພື້ນທີ່ປູກບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງພິຖິພິຖັນຫຼາຍພຽງແຕ່ໃຊ້ພໍ້າ ຫຼື ຈັກ ຕັດຫຍ້າ ຫຼື ໃຊ້ລົດໂຖຂະໜາດນ້ອຍ (ລົດອີ່ແຕ່ນ)ໄຖພວນດິນກໍາຈັດຫຍ້າ ອອກຈາກເນື້ອທີ່ປູກ, ປັບເນື້ອທີ່ໃຫ້ພຽງເພື່ອສະດວກໃນການປູກ ແລະ ການ ບົວລະບັດຮັກສາ. ຖ້າຫາກເນື້ອທີ່ບໍ່ສະໝໍ່າບໍ່ເໝີ ໃຫ້ເຮັດຮ່ອງລະບາຍນໍ້າໄວ້ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ນໍ້າຂັງ. ເມື່ອບຸກເບີກເນື້ອທີ່ກຽມປູກສໍາເລັດແລ້ວ ຄວນລ້ອມຮົ້າໃຫ້ ໜາແໜ້ນເພື່ອປ້ອງກັນສັດເຂົ້າໄປທໍາລາຍສວນປູກ. ສິ່ງສໍາຄັນອີກອັນໜຶ່ງ ແມ່ນສ້າງແລວປ້ອງກັນໄຟຄວາມກວ້າງບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ 4 ແມັດ ອ້ອມຮອບເນື້ອ ທີ່ສວນປູກໄມ້ຊ່າງໄຜ.

4.2 ການປັກຫຼັກໝາຍຂຸມປຸກ

ພາຍຫຼັງປຸກເບີກ ແລະ ອະນາໄມເນື້ອທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ. ຕ້ອງໄດ້ປັກຫຼັກໃຫ້ເປັນແຖວຊື່ ເພື່ອໝາຍຂຸມປຸກ.

- ນໍາໃຊ້ລໍາໄມ້ປ່ອງ ຫຼື ໄມ້ປ່ອງທີ່ຜ່າເປັນດ້ວ ຂະໜາດເສັ້ນຜ່າສູນກາງ 2 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ຍາວ 1 ແມັດ, ພ້າຍສິ້ນເບື້ອງໃດໜຶ່ງໃຫ້ແຫຼມ.
- ຈົ່ງແລວທາງກັນໄຟກວ້າງ 4 ແມັດ ອ້ອມເນື້ອທີ່ປຸກ.
- ເບິ່ງເຊືອກແລວແມ່ ໃຫ້ຂະໜານກັບເນື້ອທີ່ ຫຼື ຂະໜານກັບແລວກັນໄຟແລ້ວປັກຫຼັກໝາຍຂຸມປຸກ ຊ່ວງລະ 2 ແມັດ ເພື່ອເປັນແລວແມ່.
- ພາຍຫຼັງປັກຫຼັກແລວແມ່ແລ້ວ ນໍາໃຊ້ເຊືອກເສັ້ນດຽວກັນໃຫ້ເບິ່ງແລວປົກໃຫ້ຕັ້ງສາກກັບແລວແມ່ ພ້ອມປັກຫຼັກແລວປົກ ໝາຍຂຸມປຸກຊ່ວງລະ 2 ແມັດ.
- ຫຼັງຈາກນັ້ນແມ່ນສາມາດດໍາເນີນການປັກຫຼັກໝາຍຂຸມປຸກໃຫ້ຢູ່ໃນແຖວ ແລະ ຖັນປຸກ (ໄລຍະຫ່າງຂຸມປຸກ) 4X6 ແມັດ ຈົນສໍາເລັດ.

4.3 ເຕັກນິກການປຸກໄມ້ຊ່າງໄຜ

ການປຸກໄມ້ຊ່າງໄຜແມ່ນໃຫ້ດໍາເນີນຊ່ວງຕົ້ນລະດູຝົນແມ່ນເໝາະສົມທີ່ສຸດ ລະຫວ່າງທ້າຍເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ມິຖຸນາ, ຊ່ວງນີ້ຕົ້ນໄຜທີ່ປຸກຈະມີໂອກາດລອດຕາຍສູງ ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ແຕກໜຶ່ງໃໝ່ທັນກັບລະດູການ. ຊຶ່ງສາມາດຈະເລີນເຕີບໂຕໄດ້ດີໃນປີຕັດໄປ. ການປຸກຄວນປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ສາມາດປຸກໄມ້ຊ່າງໄຜຈາກເຫງົ້າຊໍາເບົ້າທີ່ກະກຽມໄວ້ໃນເຮືອນຮົ່ມ ແລະ ເມື່ອຮອດລະດູການປຸກໄປຂຸດເອົາເຫງົ້າທີ່ມີອາຍຸ 1-2 ປີ ມາປຸກທັນທີ (ວິທີນີ້ບໍ່ໃຫ້ເກັບຮັກສາເຫງົ້າໄວ້ເກີນ 2-3 ວັນ) ເພາະເຫງົ້າຈະແຫ້ງຕາຍ. ຂຸດເຫງົ້າແລ້ວເອົາໃສ່ໃນເປົາ ຫົດນໍ້າໃຫ້ຊຸ່ມ ຂົນສົ່ງໄປປຸກເລີຍ.
- ໄລຍະຫ່າງຂອງການປຸກ 4X6 ແມັດ ໃນ 1 ເຮັກຕາ ສາມາດປຸກໄດ້ 417 ເບ້ຍ, 1 ໄລ່ ສາມາດປຸກໄດ້ 70 ເບ້ຍ. ໂດຍການຂຸດຂຸມໃຫ້ກວ້າງ ແລະ ເລິກ ກວ່າຂະໜາດຂອງເບົ້າເຫງົ້າ. ຂະໜາດຂຸມປຸກທີ່ເໝາະສົມແມ່ນ 30X30X30 ຊັງຕີແມັດ (ປາກຂຸມກວ້າງ 30 ຊັງຕີແມັດ, ຂຸມເລິກ 30 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ກັນຂຸມກວ້າງ 30 ຊັງຕີແມັດ). ເວລາຂຸດຂຸມປຸກໃຫ້ແຍກດິນອອກເປັນ 2 ສ່ວນຄື: ສ່ວນດິນຊັ້ນໜ້າໃຫ້ເອົາໄວ້ຂ້າງໃດໜຶ່ງ ແລະ ສ່ວນດິນຊັ້ນລຸ່ມເອົາໄວ້ຂ້າງໜຶ່ງຕ່າງຫາກ. ເວລາປຸກ ຈົກຖົງຢາງດໍາອອກແລ້ວ ວາງເບົ້າເຫງົ້າໄມ້ຊ່າງໄຜລົງໃນຂຸມໃຫ້ລໍາຕົ້ນເນີງປະມານ 45 ອົງສາໄປທາງທິດຕາເວັນອອກ, ໃຫ້ຄໍຮາກພຽງກັບລະດັບໜ້າດິນແລ້ວເອົາດິນຊັ້ນໜ້າຖົມລົງຂຸມກ່ອນ ສຸດທ້າຍເອົາດິນຊັ້ນລ່າງຖົມລົງຕາມຫຼັງ ໃຫ້ດິນພຽງກັບລະດັບໜ້າດິນເດີມ ຢຽບດິນອ້ອມຄໍຮາກໃຫ້ແໜ້ນ. ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ນໍ້າຂັງເຮັດໃຫ້ຮາກຕາຢູ່ເຫງົ້າທີ່ຈະປົງໃໝ່ນັ້ນເນົ່າເປື້ອຍ ແລະ ຕາຍ.

4.4 ການບົວລະບັດຮັກສາ

- ພາຍຫຼັງປຸກແລ້ວຄວນປະໃຫ້ເຫງົ້າປຸກໃໝ່ຈະເລີນເຕີບໂຕແບບທໍາມະ

ຊາດຂອງມັນ. ຕ້ອງໝັ້ນຕິດຕາມກວດກາຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ ແລະ ຫົດນໍ້າວັນເວັນວັນ (ບາມື້ຫົດນໍ້າ), ສໍາລັບມື້ໃດຝົນຕົກແມ່ນບໍ່ໃຫ້ຫົດນໍ້າ.

- ການກໍາຈັດວັດສະພິດ ຕ້ອງລະມັດລະວັງໃນເວລາເສຍຫຍ້າພວນດິນ. ເນື່ອງຈາກວ່າຮາກໄມ້ຂົມຫາອາຫານໄດ້ດິນບໍ່ເລິກ. ຖ້າຮາກໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ມັນອາດຈະເຮັດໃຫ້ເຫງົ້າຕາຍ ຫຼື ເຕີບໂຕຊ້າ. ໄມ້ຊ່າງໄຜເປັນໄມ້ປ້ອງທີ່ເກີດລໍາດ່ຽວ. ສະນັ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຕົ້ນໃໝ່ລຸ່ນຕໍ່ໄປແມ່ນຂະຫຍາຍຕົວໄປຕາມຮາກ, ຮາກຈະປົ່ງໜໍ່ໃໝ່ໄປເລື້ອຍໆ.
- ການກໍາຈັດວັດສະພິດ 2 ຄັ້ງຕໍ່ປີຄື: ກ່ອນລະດູຝົນ (ເດືອນ ພຶດສະພາ) ແລະ ຫ້າຍລະດູຝົນ (ເດືອນພະຈິກ).
- ການໃສ່ຝຸ່ນໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນໃສ່ຊ່ວງຕົ້ນລະດູຝົນ. ສໍາລັບໄມ້ຊ່າງໄຜແມ່ນໃສ່ຝຸ່ນກ່ອນລະດູອອກໜໍ່ ເຮັດພາຍຫຼັງກໍາຈັດວັດສະພິດແລ້ວ ໃສ່ປຸ້ຍສູດ 15:15:15 ປະລິມານ 30-40 ກິໂລຕໍ່ໄລ່. ຫວ່ານປຸ້ຍບໍລິເວນອ້ອມລໍາຕົ້ນປະມານ 1 ແມັດ ແລ້ວເອົາເອົາເສດວັດສະພິດປົກ.
- ນໍາໃຊ້ແກບປົກຄຸມໜ້າດິນບໍລິເວນເຫງົ້າໃຫ້ທົ່ວພື້ນທີ່ແລ້ວໝັ້ນຫົດນໍ້າໃຫ້ຊຸ່ມ ເພື່ອໜໍ່ທີ່ປົ່ງອອກມາໃໝ່ຈະໄດ້ຄວາມຍາວ ແລະ ອ່ອນ. ທັງເປັນການປົກຄຸມດິນບໍ່ໃຫ້ວັດສະພິດຂະຫຍາຍຕົວ.

ຕາຕະລາງ 01: ກິດຈະກຳ ແລະ ໄລຍະເວລາບົວລະບັດຮັກສາສວນປູກໄມ້ຊ່າງໄຜ

ລ/ດ	ກິດຈະກຳ	ມັງກອນ	ກຸມພາ	ມີນາ	ເມສາ	ພຶດສະພາ	ມິຖຸນາ	ກໍລະກົດ	ສິງຫາ	ກັນຍາ	ຕຸລາ	ພະຈິກ	ທັນວາ
1	ເສຍຫຍ້າພວນດິນ					X						X	
2	ການຫົດນໍ້າ	X	X	X	X	X							
3	ໃສ່ປຸ້ຍ						X						X
4	ປ້ອງກັນ	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5	ເກັບໜໍ່					X	X	X	X	X			

5. ການເກັບກູ້ໄມ້ຊ່າງໄຜ

ພາຍຫຼັງປູກໄດ້ອາຍຸປະມານ 1,8-2 ປີ ຈະເລີ່ມເກີດໜໍ່. ໄມ້ຊ່າງໄຜຈະເກີດໜໍ່ຈາກຂໍຮາກທີ່ກະຈາຍຢູ່ພື້ນດິນ, ຊ່ວງລະດູເກີດໜໍ່ແມ່ນເລີ່ມຕົ້ນແຕ່ເດືອນພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ກັນຍາ (ຊ່ວງນີ້ແມ່ນລະດູການເກັບໜໍ່). ເພື່ອໃຫ້ມີການເກັບກູ້ໄມ້ບົງແບບຍືນຍົງຄວນປະຕິບັດໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມການແນະນຳດັ່ງນີ້:

- ນໍາໃຊ້ສຽມຊຸດເອົາໜໍ່ໄມ້ທີ່ພື້ນຈາກໜ້າດິນ 5-25 ຊັງຕີແມັດ.

- ຊຸດເອົາໜໍ່ແລ້ວໃຫ້ຖົມດິນຄືນໄວ້ຄືເກົ່າ.
- ຊ່ວງເປີດປາເກັບກູ້ໜໍ່ໄມ້ແມ່ນເລີ່ມເດືອນພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ກັນຍາ

ເອກະສານອ້າງອີງ

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ. 2007. ຜະລິດຕະພັນ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ 100 ຊະນິດໃນ ສປປ ລາວ.

ສູນທອນເກດພັນ. 1994. ບົດລາຍງານສະພາບໄມ້ປ່ອງໃນ ສປປ ລາວ.

ສິງກອນ ໄຊຍະລາດ. 2020. ຜົນການສໍາຫຼວດໄມ້ປ່ອງ ໃນ 8 ແຂວງພາກເໜືອຂອງ ລາວ ແລະ ຊະນິດໄມ້ປ່ອງໃນ ສປປ ລາວ.

<https://www.bambooinfo.in/species/bamboos-of-world.asp>

Dransfield S. 1980. Bamboo taxonomy in the Indo-Malesian region. Bamboo Research in Asia: Proceedings of a workshop held in Singapore, 28-30 May 1980. IDRC, Ottawa, ON, CA.

Dransfield S. 1998. Report on fieldwork collecting bamboos in Thailand October-November. Thai For Bull (Bot) 26: 35-39.

Viloune Soydara and Sounthone Ketphanh. 2000. Case Study on the marketing group of bitter bamboo shoots in Nam Pheng Village, Oudomxai Province.

Yuming, Y.; Kanglin, W.; Shengji, P. and Jiming, H. (2004). Bamboo diversity and traditional uses in Yunnan China, Mountain resources and develop, 24(2): 157-165.

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ

ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້

ໂຄງການກະສິກໍາເພື່ອໂພຊະນາການ ໄລຍະ II

ບ້ານ ໜອງວຽງຄໍາ, ເມືອງໄຊທານີ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປລາວ

ໂທ: (+85621) 770094

ແຟັກ: (+85621) 770047

ອີເມວ: bounchanh.mekaloun@gmail.com

ໂທ:(+85620) 23 454 568

ຕໍ່ ປ.ນ 7170, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປລາວ